

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Phenix-Fuglen. Et Angelsachsisk Kvad førstegang udgivet med Indledning, Fordanskning og Efterklang

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 20. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1840_679-txt-shoot-idm944/facsimile.pdf (tilgået 08. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

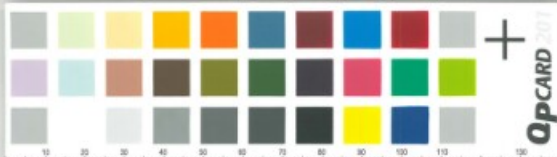
Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

aldets forsvundet, som en Helt, naar hans Liv er endt, hans Drape sunget og hans Baal udslukt; men dog kom der jo i Nyaarstiden Dage eller disse, da man med Forundring saa noget Levende udvikle sig af Aandens Efterladskab, der vel man lignes ved en „Orm“ af Phenix-Fuglens Aske, da Udvalingen uangetlig hielt mest kun var Bogorme-Væsen, saa Spørgsmaalet er kun, om Bog-Ormen dog ikke i Grunden har Aand og kan udvikles til at ligne og fatte Aanden, som sin Fader, og fortsætte dens Levets-Løb.

Dette Spørgsmaal: om en virkelig, videnskabelig, „Opstandelse“ i Oldtidens Aand vil lykkes, er vist nok saa indviklet, at man godt kan være sin Tvivlsraadighed bekendt, især efterat Bogorme-Væsenet gennem tre Aarhundreder stode klarere synes at begrave sig i den Classiske Literatur, hvoraf man havde ventet, Aanden som en Phenix af sin Aske skulde udviklet sig; men selv om Starvskøt skulde mislykkes, blev den naturlige Retning lige umiskendelig, saa altid vilde Phenix-Mythen afbilde den store Løbsbane, om end Menneske-Aanden, for sine Synders Skyld, skulde findes for svag til at fuldføre den. Paradis-Fuglen, maatte man da sige, overskuede sin vidunderlige Bane, og spaaede sandt om den, men kunde efter sit Fald kun vise Retningen, ei følge den; men hvor man i Nyaarstiden er kommet saavidt at see det og tale forstandig derom, der maa Gienfølelsen og Opstaadelsen dog alt i en vis Grad have fundet Sted, maa Philologien have udviklet sig til Pneumatologi, Ordklöveriet hævet sig til Aandsfatsning; thi ligesaa lidt som Ormen kender Fuglens Vej, ligesaa lidt kan den blotte Bogorm tale forstandig om Aandens Bane.

Her aabner sig da en smilende Udsigt, som jeg gjerne vilde dele med alle mine Læsere, men da jeg veed, det beroer paa deres Öjne, om de kan see, og paa dem selv, om de vil vende sig til den Side hvor jeg peger, saa maa jeg nøies med min gamle Tröst: hver nyder som han nemmer, saa Ingen skeer Uskiel. Hvad jeg her fornøier mig ved at see, er imidlertid, at vi leve i en deilig Overgangs-Tid, paa Overgangen nemlig fra Orme-Gaarden til Fugle-Buret, eller fra Orme-Hammen til Fugle-Vingen, fra den aandsfortærende ABC til det aandsoplysende Bilod-Sprog, eller fra den døde Bogstav-Skrift til det levende Ord. Hvem der nu anseer hele denne Overgang for et Blied paa en Kirkebæst, de komme naturligvis ikke videre, om de saa levede i tusinde Aar og kan rose sig af deres urokkelige Fasthed i Latinen og alle Skole-Videnskaberne; men vi, som virkelig bevæge os i Aandens Retning, forstønes naturligvis ikke heller af de daarlige Öjne, som hverken kan see, vi gjør Fremskridt, eller opdage hvor vi vil hen. Tvertimod føle vi med Fornøielse, at ved hvert Skridt vi gjør, voxer saavel Kraften som Lysten til at gaa videre, og jo længere vi see frem, desmere klarøiede blive vi til at overskue den Vej vi har lagt tilbage. Vi indsee nu ikke blot at Bogorme-Væsenet var nødvendigt, fordi Oldtidens Aand maatte opstaa af sit Eget, som Phenix af sin Aske, men selv at det Classiske Bogorme-Væsen i Norden, hvor uhyre latterligt det end der tog sig ud, og hvor aandsfortærende det end virkelig var, dog ogsaa hørde til, for at det kunde blive Menneske-Slægten og ei blot et enkelt Folks Aand, der hos os kom til Bevidsthed, og vi takke Himlen, ogsaa paa Videnskabeligheds Vegne, for Christendommen, som

na fra alle Sider klarlig sees at have været Vilkaaret for Aandens Gienfødelse og for hele den Nyaarstid, i hvis hiere Udvikling vi med Fryd deeltage.

Ikke blot maatte Christus, som Himlens Phenix, i en Menneske-Alder legentlig opfylde Menneske-Aandens Lov, og nyde dens Triumf, men Han maatte ogsaa bygge den jordiske Phenix en Rede i sin Kirke, hvor den kunde sødelig hemslette med Uddødeligheds Spire og Opstandelsens Haab. Kun af Christenhedens Middelalder udviklede sig en Nyaarstid, hvori Bog-Ormen fødte sit koralige Forhold til Oldtidens Aand og rugede over dens Efterladenskab, skjøndt det længe syntes en Solv-Opoffrelse, der kun førte til Graven, og det er kun ved første flygtige Øiekast det kan findes uforklarligt, hvi Nyaarstiden ei blev eens i hele Christenheden, men saae den kun i Norden at fatte Aanden, som Bogstav-Væsenet havde trællet for, men som Saaen, skjøndt han længe havde Trælle-Kaar, dog skulde arve.

For den Christelige Eenhed, som, hvor den er „Liv og Aand“, ganske rigtig udgjæver den sandelige Folke-Foeskiel, var der nemlig i Middelalderen kun et stort Blindværk, som Reformationen klarlig opløste, og skjøndt Protestantismen i sin Kendsidighed blev Aands-Fernngtelse, saa er der dog tre Vilkaar, som samtlig maatte findes, hvor en aandelig Tid skulde udvikle sig, og som kun hos Protestanterne lod sig finde.

Det første Vilkaar er naturligvis hvad der gav Reformationen : Forayelsen sit Navn: Mindet af en forsvundet Herlighed og Længsel efter Fornyelse deraf; det Andet er den dybe Ærbødighed for Bibelen, som den store Aands hellige Efterladenskab, og det Tredie er Kirkligheden til Modersmaalet, som det eneste levende Bedskab for Aanden, og hvor dødfødt end med alt det Nyaarstidens mangensteds hos Protestanterne kom til Verden, saa er det dog lige klart, at hvor Vilkaarene ganske eller tildeels fattedes, maatte den udeblive, og kun hvor de fandtes kunde den muelig fødes med Liv og Aand. Allevegne i Christenheden fik vel, efter Bogtrykker-Konstens Opfindelse og ved Stødet, Reformationen gav, Folkene Modersmaal hvad man kaldte en Nyaarstid, men hvor man ei engang havde saamegen Længsel eller Gienfødelse i Aanden, at man vilde reise sig for den, eller saamegen Ærbødighed for Bibelen, at man vilde drøfte den med samme Fiid som Ciceros Skrifter, eller saamegen Kirklighed til Modersmaalet, at man i det mindste vilde høre det i Kirken; der var det kun den Romerske Keiser-Tid der lod sig fornye. Hvor man derimod ikke blot havde hvad der var fælles for alle Protestanterne, men, som i vort Norden, tillige en eiendommelig, aldrig ganske forglemt Herlighed, byg sig, og et ældgamelt Modersmaal, fælles for hele Folket, der, maas vi finde det rimeligt, kunde udvikle sig en aandelig Nyaarstid, saa det er kun et Vidunder, at den ikke kvaldes i Fødselen af det Latinske Bogstav-Væsen, der stod i fiendelig Modsetning baae til Bibel, Aand og Modersmaal.

Her kan man see, det behøver ingenlunde at være blind Partiskhed for Norden, blind Tro paa Bibelen og blindt Romer-Hod, der styrer denne Pen; men at det meget godt kan være, og uidentvillig maas være, en bedre Oplysning om Menneske-Livets Vilkaar og Aandens Løbe-Bane, end den der udklækedes enten i Rom, Paris

